

Nr B 271

Av herr Larsson i Hedenäset m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr B 46, med förslag till hälsovårdsstadga.

Det lokala hälsovårdsarbetet bör liksom hittills i första hand vara en primärkommunal angelägenhet. Enligt 2 § av det föreliggande förslaget till hälsovårdsstadga skall hälsovårdsnämnden verka för förbättrad hälsovård och i detta syfte lämna allmänheten råd och upplysningar i hälsovårdsfrågor samt övervaka efterlevnaden av stadgan och övriga föreskrifter angående allmänna hälsovården. Detta är i överensstämmelse med nu gällande ordning. Ansvaret för det lokala hälsovårdsarbetet skall sålunda alltjämt åvila kommunerna. Detta är härvid enligt vår mening angeläget att enligt den kommunala självstyrelsens princip låta kommunerna själva få avgörande över vilken arbetskraft som skall anlitas för uppgifterna i det lokala hälsovårdsarbetet.

Enligt den gällande ordningen skall i varje stad finnas en eller flera tillsyningsmän för allmänna hälsovården, medan för landskommuns del gäller, att en eller flera tillsyningsmän får antagas, om hälsovårdsnämnden prövar sådant vara av behovet påkallat och medel därtill är anslagna. I det föreliggande stadgeförslagets 14 § föreskrives skyldighet för alla kommuner att anställa hälsovårdsinspektör. Dock skall enligt propositionen kommuner efter medgivande av länsstyrelsen äga att gemensamt anställa hälsovårdsinspektör. Vidare föreslås i propositionen, att mindre kommuner under en övergångstid skall ha möjlighet att erhålla länsstyrelsens dispens från skyldigheten att ha särskild hälsovårdsinspektör anställd.

Den speciella sakkunskap, som i olika avseenden står till hälsovårdsnämnds förfogande, måste enligt vår mening vara avgörande för bedömningen av i vilken utsträckning särskilda hälsovårdsinspektörer behövs. Förste provinsialläkare och andra tjänsteläkare samt distriktssköterskor skall enligt gällande instruktioner biträda med övervakningen av att hälsovårdsstadgans bestämmelser efterlevs. Länsveterinären och övriga tjänsteveterinärer har att tillhandagå kommunala myndigheter med råd och anvisningar rörande sådant, som hör till deras verksamhet. Distriktsingenjörerna håller kontakt med hälsovårdsnämnderna i vatten- och avloppsfrågor. Även polismyndigheten skall lämna sitt biträde vid tillsynen över ordningen med avseende på den allmänna hälsovården.

Stor betydelse måste i detta hänseende även tillmätas hälsovårdskonsulenterna. I ett flertal län finns sådana befattningshavare, mestadels med läns-

sammanslutningar av de kommunala hälsovårdsnämnderna, hälsovårdsförbunden, som huvudmän. Hälsovårdskonsulenterna har att i första hand vara de kommunala hälsovårdsnämnderna behjälpliga med råd och upplysningar i hälsovårdsfrågor av olika slag. Såsom Svenska landskommunernas förbund framhåller i sitt yttrande över hälsovårdsstadgekommitténs betänkande synes en allmän tillfredsställelse råda inom kommunerna över den tillgång till sakkunnig hjälp, som dessa befattningshavare utgör.

De möjligheter till råd och upplysningar från sakkunniga instanser som står de kommunala hälsovårdsnämnderna till buds måste alltså betraktas som goda. Propositionen innehåller förslag till förbättrad kontakt mellan å ena sidan hälsovårdsnämnd och å andra sidan medicinsk och veterinärmedicinsk sakkunskap. Vi instämmer i detta syfte, ehuru vi, såsom vi nedan redovisar, inte helt finner förslaget i propositionen acceptabelt. Kungl. Maj:t har i förevarande proposition icke tagit ställning till framtida utformning av hälsovårdskonsulentorganisationen. Under alla förhållanden kan det förut sättas, att nämnda organisation kommer att utbyggas. Såsom bl. a. hälsovårdsstadgekommittén och Svenska landskommunernas förbund framhållit, måste en utbyggnad av hälsovårdskonsulentorganisationen komma att avsevärt minska behovet av hälsovårdsinspektörer i de särskilda kommunerna.

I städerna, där man enligt gällande ordning är skyldig att ha särskilda tillsyningsmän, synes oss specialutbildad arbetskraft till biträde åt hälsovårdsnämnd i allmänhet erforderlig. Det måste ligga i hälsovårdsnämndernas eget intresse, att särskilda hälsovårdsinspektörer anställas, då så är erforderligt. För många kommuner synes emellertid sådan specialutbildad arbetskraft icke nödvändig. Hälsovårdsstadgekommittén har utgått från att ifrågavarande uppgifter i flera kommuner alltjämt kan fullgöras såsom bisyssla. Vi delar denna uppfattning. Liksom hittills bör i sådana kommuner ledamot av hälsovårdsnämnd eller annan person kunna fullgöra ifrågavarande åligganden utan krav på att vederbörande skall ha specialutbildning för hälsovårdsinspektör. Den kursverksamhet, som fortlöper i regi av Svenska landskommunernas förbund, ger förtroendemännen ökade möjligheter att klara dessa uppgifter. Mot bakgrunden av vad vi här anfört synes oss skäl icke föreligga till tvingande bestämmelse om att kommunerna skall anställa särskilda hälsovårdsinspektörer. Med den påfrestning på finanserna, som många kommuner har, är det angeläget att söka undvika, att nya ekonomiska åtaganden åläggas dem genom beslut av statsmakterna.

De dispensmöjligheter, som enligt propositionen skall öppnas för kommunerna, synes oss icke tillfredsställande för det syfte, som enligt vad vi ovan anfört måste tillgodoses. Vi anser, att kommunerna själva på grundval av sitt ansvar för hälsovårdsarbetet skall ha att bestämma huruvida särskild hälsovårdsinspektör skall anställas till hälsovårdsnämndens biträde. Det är av vikt, att § 14 i det föreliggande förslaget till hälsovårdsstadga får en sådan

utformning, att kommunerna icke åläggas att anställa särskilda hälsovårdsinspektörer.

Såsom vi ovan framhållit är det betydelsefullt, att god kontakt upprätthålles mellan å ena sidan hälsovårdsnämnd och å andra sidan medicinsk och veterinärmedicinsk sakkunskap. Enligt det föreliggande förslaget till hälsovårdsstadga bör om möjligt läkare och veterinär vara ledamöter av hälsovårdsnämnden. För fall då läkare och veterinär icke är ledamöter har i det föreliggande stadgeförslaget intagits särskild föreskrift under 9 § i syfte att tillförsäkra hälsovårdsnämnd sådan kontakt med medicinsk och veterinärmedicinsk sakkunskap: »Om läkare och veterinär icke äro ledamöter i hälsovårdsnämnd, skola tjänsteläkaren respektive tjänsteveterinären närvara vid nämndens sammanträden, i den mån de icke hindras av andra tjänsteåligganden. De skola därvid äga rätt deltaga i överläggningarna samt få sin mening antecknad till protokollet.»

Vi delar uppfattningen, att det är angeläget, att tjänsteläkare och tjänsteveterinär deltaga i hälsovårdsnämndens sammanträden i den utsträckning som är möjlig. Men det synes oss olämpligt med direkt åläggande av sådan skyldighet. Med den utformning, som stadgeförslaget i propositionen har, skulle det för tjänsteläkaren respektive tjänsteveterinären ofta kunna bli en besvärlig avvägning att avgöra huruvida andra tjänsteåligganden måste tillmätas större vikt än deltagande i hälsovårdsnämndens sammanträden. Det kan för övrigt tänkas, att även andra ärenden än tjänsteåligganden bör kunna accepteras som skäl att icke deltaga i nämndens sammanträden. Ifrågavarande paragraf bör därför få en sådan utformning, att tjänsteläkaren respektive tjänsteveterinären uppmanas men icke direkt åläggas att närvara vid hälsovårdsnämndens sammanträden, vilket syfte lämpligast kan vinnas genom att ordet »skola» i första meningen ersättes med ordet »böra».

För hälsovårdsarbetet är det angeläget, att hälsovårdsnämnden vid behov företager inspektion av bostäder. Såsom departementschefen framhåller, kan behovet av sådan inspektion vara väl så stort utom som inom hälsovårdstätort. Det bör ligga i hälsovårdsnämndernas eget intresse att på bästa sätt tillgodose detta syfte.

I det föreliggande stadgeförslaget föreskrives under 76 § följande: »Inom hälsovårdstätort skall genom hälsovårdsnämndens försorg utföras regelbundet återkommande besiktning av bostäder, av samlingslokaler, som icke stå under särskild tillsyn i hälsovårdshänseende av annan myndighet, samt av lokaler, som avses i 24—26 §§.»

En sådan direkt ålagd skyldighet för hälsovårdsnämnderna att utföra regelbundet återkommande besiktning av bostäder och övriga här avsedda lokaler synes oss olämplig. I många fall, särskilt i mindre hälsovårdstätorter, har hälsovårdsnämnden så god kännedom om de lokala förhållandena, att regelbundet återkommande besiktning av hela bostads- och lokalbeståndet på sätt

enligt stadgeförslaget måste framstå som en irriterande, tungrodd och tillika alltför kostsam ordning. Det är angeläget att hälsovårdsarbetet — liksom offentliga uppgifter i övrigt — handhaves så rationellt som möjligt och att härvid tillses, att den administrativa apparaten fungerar smidigt. Hälsovårdsnämnden bör, såväl i som utom hälsovårdstötort, på grundval av sitt ansvar för hälsovårdsarbetet själv få avgöra tidpunkten för och omfattningen av den besiktning, som befinner sig erforderlig. Detta syfte synes oss bäst kunna uppnås genom följande utformning av 76 §: »Hälsovårdsnämnd äger, där så befinner sig erforderligt, utföra besiktning av bostäder, av samlingslokaler, som icke stå under särskild tillsyn i hälsovårdshänseende av annan myndighet, samt av lokaler, som avses i 24—26 §§.»

Med stöd av vad vi ovan anfört får vi hemställa,

att riksdagen vid yttrande över till propositionen nr B 46 fogat förslag till hälsovårdsstadga hos Kungl. Maj:t måtte anhänga om sådana ändringar av den föreslagna hälsovårdsstadgan

1) att 9 § utformas på sådant sätt, att tjänsteläkaren respektive tjänsteveterinären i fall som avses uppmanas men icke åläggas att närvara vid hälsovårdsnämndens sammanträden;

2) att 14 § utformas på sådant sätt, att kommun icke åläggas skyldighet att anställa särskild hälsovårdsinspektör; samt

3) att 76 § utformas på sådant sätt, att hälsovårdsnämnd själv äger avgöra när och i vilken utsträckning besiktning skall ske av bostäder och lokaler, som i övrigt avses.

Stockholm den 18 november 1958

Harald Larsson
i Hedenäset

J. W. Pettersson
i Norregård

Thorbjörn Fälldin

Harry Wahrendorff